



Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner



OVERHALLA KOMMUNE
Svalivegen 2
7863 OVERHALLA

Vår dato: 05.05.2018 **Vår referanse:** 201842175-2 **Vår saksbehandler:**
Deres dato: **Deres referanse:** Frida Aakervik Berg

Fylkeskommunens uttalelse - Kulturminneplan for Overhalla kommune 2018-2021

Vi viser til Overhalla kommunes forslag til kulturminneplan. Planen er en temaplan med liste over tiltak som er tenkt utført i planperioden. Vi har følgende kommentarer til planforslaget.

En kulturminneplan er kommunen sin oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer og skal inneholde en plan for forvaltningen av disse. Planen skal gi kunnskap om fortida og avklare minner en vil ta vare på i nåtid og framtid.

Vi ønsker å gi ros til kommunen for å ha lagt ressurser og kapasitet i arbeidet. Det har åpenbart vært en betydelig innsats knyttet til kunnskapsinnhenting og skriftlig framstilling av utvalgte kulturminner i kommunen. Sammen med utstrakt bruk av bilder og leservennlig layout, gjør dette at planen framstår som formidlingsvennlig både for innbyggere og de som ønsker å bli bedre kjent med kommunes historie.

Del 1, formål og bakgrunn

Kapittelet viser til formål og bakgrunn for kulturminneplanen, og åpnes med en kort oversikt over Overhallas historie. Deretter følger formål, avgrensninger i planen og aktuelt lovverk. Her kunne det vært interessant å klargjøre hvilke ambisjoner og ønsker kommunen selv har med planen. Videre vil en henvisning til aktuelle paragrafer i plan- og bygningsloven kunne være relevant som kunnskapsgrunnlag for planlegging og saksbehandling i kommunen (se også kommentar under «generelt»).

Del 2, tematisk oversikt

Del 2 er en tematisk oversikt over utvalgte tema og kulturminner i Overhalla.

Hovedtema er følgende:

- Kulturmiljø
- Religion, graver og minner
- Industri, samferdsel og næringsliv
- Skogbruk og tømmer
- Jordbruk og gårdsdrift
- Fiske og jakt

Postadresse: Fylkets hus
Postboks 2560
7735 Steinkjer

Bankkonto: 86017685300
IBAN: NO8486017685300
BIC/SWIFT: DABANO22

Telefon: 74 17 40 00
Epost: postmottak@trondelagfylke.no
Org.nr: 817 920 632

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

- Idrett og fritid
- Bygg og anlegg
- Samiske kulturminner

Kapittelet er informativt og godt laget, og kan brukes som et oppslagsverk for de lange trekkene i kommunens historie, samt for økt kunnskap om enkeltobjekt. Hovedtemaene dekker et bredt spenn av historien og fram til aktuelle tema i dag som idrett og jakt. At en under «bygg og anlegg» har valgt å inkludere forsamlingshus, kommunehus og brannstasjon viser at en trekker fram bygninger som mange i, og utenfor, kommunen har et forhold til.

Del 3, Tiltaks og handlingsplan

Handlingsplanen viser hvilke tiltak som skal bidra til å nå målsetningene i kulturminneplanen. Tiltakene krever en økonomisk og ressursmessig forpliktelse fra kommunen. For at planen skal fungere som tiltenkt, er det avgjørende at planen er godt tverrfaglig forankret både i kommuneadministrasjonen og hos kommunens politiske styre slik at planen blir fulgt opp i praksis og tiltak prioriteres i budsjettssammenheng.

Tiltakene er satt opp i prioritert rekkefølge med kostnadsoverslag for de tiltakene som skal utføres de nærmeste årene. Her vises også de ulike eksterne samarbeidsaktørene som skal bidra. Det er gravfeltene og gravstøtter som skal prioriteres først. Tiltakene dreier som kring registrering, formidling og tilrettelegging. Spesielt knyttet til gravfeltene er det positivt at fylkeskommunen er satt opp som samarbeidsparter.

Fylkeskommunen legger til grunn at kulturarv er et viktig aspekt, og en pådriver, for både fysisk og psykisk folkehelse. Det er et faktum at kulturminner ofte kan fungere som en motivator for fysisk aktivitet. I et slikt perspektiv kan det være interessant å trekke inn idrettslag/friluftsgupper, dersom en ønsker å lage turstier langs ulike kulturminner.

Appendiks

I neste del finner vi vedlegg til planen. Et utvalg støtteordninger er listet opp, noe som gir en indikasjon på hvilke muligheter private eiere og foreninger m.m. har til å ivareta kulturminner. At objektene er listet opp i en kulturminneplan vil ofte være positivt i en søknad til de ulike tilskuddsordningene.

Videre følger en liste over utvalgte kulturminner i kommunen. Den første listen «utførende lister over ulike kulturminner» har ingen kontekst, og kan være vanskelig å tolke dersom en ikke er kjent med hvilken type kulturminner det er snakk om. Den bør derfor utdypes. Påfølgende lister er godt opplyst.

De tre kartene viser plassering av det som tolkes som prioriterte kulturminner, historisk viktige gårder og samiske kulturminner. Kartene er fint utformet, og kan benyttes som turkart for innbyggere og besøkende. Vi er ikke kjent med hvorvidt kartet vil bli innarbeid som kartlag i kommunens kartsystem, men anbefaler at dette blir gjort for å heve oppmerksomhet i planlegging og saksbehandling.

Generelt

Det er ikke gitt noen forslag til hensynssoner i planen, noe som heller ikke er et krav. Å utarbeide forslag hensynssoner for kulturminner som ikke er fredet kan likevel være en

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

måte å prioritere kulturminnene ytterligere, samt sette retningslinjer for sonene. Hensynssonene (vanligvis etter plan- og bygningsloven § 11-8 bokstav c) kan innarbeides ved framtidig rullering av kommuneplanens arealdel.

Det er et mål at kommuners prioriterte kulturminner skal registreres og kartfestes i Riksantikvarens database Askeladden. Det foreslås at dette legges inn som tiltak i handlingsplanen, og at fylkeskommunen og Overhalla kommune har dialog om dette tiltaket videre.

Avslutningsvis vil vi gratulere kommunen med en flott kulturminneplan og ønsker lykke til med det videre arbeidet. Vi benytter samtidig anledningen til å be kommunen ta kontakt med fylkeskommunen for veiledning og råd knyttet til kulturarvsarbeid.

Med vennlig hilsen

Silje S. Holiløkk
seksjonsleder

Frida Aakervik Berg
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Hei,

Utkast til kulturminneplan for Overhalla ser elvene Namsen og Bjøra som naturlige utgangspunkt for å ta for seg historie og kulturminner i kommunen. Som dere skriver, så er elvene i stadig endring, og slynger og graver seg gjennom jordsmonnet. Dette har ført til behov for sikring av dyrket mark, bebyggelse og veger gjennom århundrene. NVE har, i samarbeid med Riksantikvaren, valgt ut tre sikringsanlegg i Overhalla, ett i Bjøra og to i Namsen, som nå har status som statlig listeførte kulturminner:

Forbygning mot erosjon i Bjøra ved Styggmelen (Askeladden ID 219385) som representerer typiske erosjonssikringsanlegg i den sterkt forbygde elva: <https://www.nve.no/vann-vassdrag-og-miljo/nves-utvalgte-kulturminner/vassdragstekniske-anlegg/forbygning-mot-erosjon-i-bjora-ved-styggmelen/>

Forbygning mot erosjon i Namsen ved Ranem kirke (Askeladden ID 219391), som har aner tilbake til 1700-tallet for å hindre at kirka skulle rase ut i elva: <https://www.nve.no/vann-vassdrag-og-miljo/nves-utvalgte-kulturminner/vassdragstekniske-anlegg/forbygning-mot-erosjon-i-namsen-ved-ranem-kirke/>

Forbygning mot erosjon og skred i Namsen ved Vibstad (Askeladden ID 219392), som ble bygd etter det store Vibstadraset i 1959: <https://www.nve.no/vann-vassdrag-og-miljo/nves-utvalgte-kulturminner/vassdragstekniske-anlegg/forbygning-mot-erosjon-og-skred-i-namsen-ved-vibstad/>

Sikringsanlegg er en type tekniske kulturminner som ikke har fått mye oppmerksomhet hittil. De har likevel spilt en viktig rolle for livet langs Bjøra og Namsen i nyere tid. Vi oppfordrer Overhalla kommune til å bidra til ivaretagelse av anleggenes kulturminneverdier gjennom å inkludere dem i kulturminneplanen.

Med vennlig hilsen

Unn Yilmaz

Seniorrådgiver

Museumsordningen

Seksjon for informasjonsforvaltning og kulturhistorie

Administrasjonsavdelingen

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Telefon: 22 95 94 52

E-post: unyi@nve.no

Web: <https://www.nve.no/om-nve/vassdrags-og-energihistorie>





Overhalla kommune
Svalivegen 2
Postboks 73/74
7863 OVERHALLA

AAMHTSREERIJJE /SAKSBEHANDLER
Annette Brede, +47 78 47 40 31
annette.brede@samediggi.no

DIJ VUESIEHT./DERES REF.

MIJ VUESIEHT./VÅR REF.

BIEJJIE /DATO

18/1613 - 2

19.03.2018

Soptsesávva gosse gaskesadta/Oppgis ved henvendelse

Samediggi
Avovargeardu 50
9730 Karásjohka

telelufvdat: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Apningstider:
Mandag - Fredag
08.00 - 15.30

Sametingets innspill til Kulturminneplan for Overhalla kommune

Viser til deres brev av 07.03.2018.

Først vil vi bare si at Sametinget synes det er kjempebra at dere har kommet så langt i (Kik) arbeidet i Overhalla kommune. Finner det også veldig positivt at dere etterspør innspill på det som angår samiske kulturminner.

I tråd med det som Lisa Dunfjell-Aagård ved Saemien Sijte skriver, så er nok fangstgroper en bedre betegnelse å bruke enn dyregraver, da det her er snakk om groper brukt til fangst av storvilt. Ordet dyregrav gir lett assosiasjoner til en begravelse av ett eller annet slag, hvilket er litt misledende.

Det finnes det en god del samiske kulturminner i Overhalla som er registrert i Askeladden (Riksantikvarens offensielle databaser over fredete kulturminner og kulturmiljøer i Norge) og disse har vi systematisert og listet opp for dere under. Vi har også et lite innspill til det dere skriver om lokale stedsnavn som kan vise til samisk aktivitet.

Stedsnavn

I tillegg til Finn-navnene, er også både Lap-, bur-, (stabbur) og grav/grov-navn gode indikatorer på samisk tilstedeværelse.

Helt nord i Overhalla kommune, mot grensa til Høylandet og Fosnes ligger to fjellområder Grønningfjella (**Guevtele**) og Almdalsfjella (**Fealloetjahke**) som har egne samiske benevnelser. I disse områdene er det også funnet mange samiske kulturminner.

Guevtele

Id 119804: gåetie-sijjie (gammetuft)

Id 119713: buhtjemenjuana (melketange for rein)/ giedtienjuana (gjerndetange)

Id 119732: biessengaelmie/ duvriengaelmie (mulig bjørnegrav)

Id 119722: steinsetting/helligsted

Fealloetjahke

Id 174367: aernie (steinsatt ildsted)

Id 174368: gåetie-sijjie (gammetuft) vinterboplass

Id 119712: aallie (heller)

Taklia (Boplassen til Jakob Nursfjell)

Id 140355: gåetie-sijjie (gammetuft)

Id 140360: buvriesijjie (burplass)

Id 140362: pruvvie (bru) denne brua kalles Jakobsbrua

Hågsbukta (Vesteråvatna)
Id 126838: gåetie-sijjie (gammetuft)

Rognvatnet (Lillåa)
Id 156243: gåetie-sijjie (gammetuft)

Finnhaugan (Merratjønnsfjellet)
Id 156214: gåetie-sijjie (gammetuft) NB! Denne gammetufta er ikke automatisk fredet.

Håper dette kan være til hjelp og nytte i det videre arbeidet med kulturminneplanen. Hvis noe er uklart, eller dere ønsker mer informasjon om de ulike kulturminnene anbefaler jeg dere å enten søke dem opp med id-nr i Askeladden eller i Kulturminnesøk.

Heelsegh /Med hilsen

Andreas Stångberg
Fágajođiheadđji /Fagleder

Annette Brede
Raeriestæjja/Rådgiver

*Tjaatsege lea elektrovneles jááhkesjamme jih seedtesávva vuelietjaalegaph./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Hovedmottaker:
Overhalla kommune Svalivegen 2 7863 OVERHALLA

Kopijja / Kopi til:
Siri Hongseth